

Warszawa, 28 października 2014 r.

Informacja prasowa

Polska wstępuje do Europejskiego Obserwatorium Południowego (ESO)

28 października 2014 r. podpisano umowę akcesyjną o wstąpieniu Polski do Europejskiego Obserwatorium Południowego (ESO), jednej z głównych organizacji na świecie zajmujących się badaniami Wszechświata z powierzchni Ziemi. To krok bardzo ważny dla polskiej astronomii i polskiej nauki, a także dla rozwoju przemysłu sektora kosmicznego i nowoczesnych technologii.

Akt przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do European Organisation for Astronomical Research in the Southern Hemisphere, zwanej w skrócie European Southern Observatory (ESO), czyli Europejskim Obserwatorium Południowym, podpisali Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Lena Kolarska-Bobińska i Dyrektor Generalny ESO prof. Tim de Zeeuw.

W uroczystości wzięła udział Prezes Polskiego Towarzystwa Astronomicznego dr hab. Agnieszka Kryszczyńska oraz inni przedstawiciele środowiska astronomicznego.

„Polskie Towarzystwo Astronomiczne (PTA), reprezentujące środowisko astronomiczne, od wielu lat działało na rzecz wstąpienia Polski do ESO. Jesteśmy bardzo zadowoleni z faktu podpisania umowy akcesyjnej. Dzięki temu Polacy uzyskali pełnoprawny dostęp do najlepszych na świecie instrumentów obserwacyjnych astronomii naziemnej. Astronomia na tle innych nauk uprawianych w naszym kraju zawsze wypadła bardzo wysoko. Jestem przekonana, że wstąpienie do ESO dodatkowo podwyższy ten poziom i staniemy się liderami nie tylko w Polsce i Europie, ale także na świecie.” powiedziała Kryszczyńska.

Po podpisaniu umowy, które nastąpiło w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, następnie w Centrum Astronomicznym im. Mikołaja Kopernika w Warszawie (CAMK PAN) odbyła się specjalna sesja „Polska - ESO”, w której uczestniczyli dyrektorzy instytutów astronomicznych, astronomowie, politycy i przedstawiciele mediów.

„Udział w ESO jest bardzo ważny szczególnie dla młodego pokolenia naukowców. Daje perspektywę rozwoju i dostęp do najlepszych instrumentów na świecie na zasadach takich, jakie mają nasi koledzy w rozwiniętych krajach Europy Zachodniej.” podkreślił prof. dr hab. Kazimierz Stępień z Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Warszawskiego.

„Dzięki udziałowi w ESO naukowcy mogą bardziej skupić się na merytorycznej kwestii badań, a mniej martwić się np. o zdobycie środków na wyjazd na obserwacje wielkimi teleskopami zlokalizowanymi na półkuli południowej. Dotyczy to zwłaszcza młodych

naukowców, którzy nie zawsze dysponują grantami na prowadzone przez siebie badania. W krajach członkowskich, ESO pokrywa koszty dojazdu i pobytu naukowców w swoich obserwatoriach, wystarczy tylko w ramach konkursu na projekty naukowe otrzymać czas obserwacyjny” dodał prof. dr hab. Marek Sarna z Centrum Astronomicznego im. Mikołaja Kopernika PAN w Warszawie.

Europejskie Obserwatorium Południowe (ESO) to organizacja międzynarodowa zrzeszająca obecnie kilkanaście krajów, w tym czołowe kraje Unii Europejskiej. ESO powstało w 1962 roku na mocy konwencji podpisanej przez Belgię, Francję, Holandię, Niemcy i Wielką Brytanię.

Misją ESO jest prowadzenie obserwacji Kosmosu z półkuli południowej oraz budowa olbrzymich instrumentów obserwacyjnych, których kraje członkowskie nie są w stanie wybudować samodzielnie. ESO wspiera też międzynarodową współpracę naukowców, która jest szczególnie istotna w astronomii.

„Cieszymy się, że Polska staje się członkiem naszej organizacji. Wasz kraj wniesie silną społeczność astronomiczną, która wzmocni wiedzę w państwach członkowskich ESO. Z kolei Polska uzyska dostęp do najlepszych teleskopów i obserwatoriów na świecie” powiedział podczas uroczystości prof. Tim de Zeeuw, Dyrektor Generalny ESO.

Na udziale w ESO skorzysta nie tylko polska nauka, ale także gospodarka i efekcie społeczeństwo jako całość. Polskie firmy będą mogły startować w przetargach na budowę najnowocześniejszych instrumentów obserwacyjnych oraz realizować inne zamówienia od ESO. Pozwoli to na lepszy rozwój firm sektora kosmicznego i nowoczesnych technologii, a także politechnik i instytutów naukowo-technicznych. Używane i opracowywane do realizacji zamówień nowoczesne technologie będą następnie z upływem lat transferowane do innych działów gospodarki.

Szczególnie ważnym projektem ESO jest budowa prawie 40-metrowego (połowa stadionu piłkarskiego) teleskopu European Extremely Large Telescope (E-ELT – Ekstremalnie Wielki Teleskop Europejski). E-ELT będzie miał zwierciadło kilkakrotnie większe niż największe obecnie funkcjonujące teleskopy optyczne. Budżet projektu ELT przekracza miliard euro.

Europejskie Obserwatorium Południowe posiada obserwatoria w Chile, gdzie panują jedne z najlepszych na świecie warunków klimatycznych do prowadzenia obserwacji astronomicznych. Są to obserwatoria La Silla, Paranal oraz ALMA. W La Silla znajdują się teleskopy średniej wielkości oraz teleskopy wybudowane przez poszczególne kraje. Z kolei w Paranal działa teleskop VLT – zespół czterech teleskopów optycznych o średnicach po 8,2 metra i czterech teleskopów 1,8 metrowych. Dodatkowo VLT wspierają dwa duże teleskopy do przegladów nieba.

ALMA, którą technicznie obsługuje ESO, to olbrzymia sieć radioteleskopów wybudowana w 2013 roku na płaskowyżu Chajnantor w północnym Chile. Radioteleskopy znajdują się na pustyni Atakama, jednym z najsuchszych miejsc na Ziemi, na wysokości 5000 metrów n.p.m. Projekt jest prowadzony przez kraje Europy, Ameryki Północnej i Azji Wschodniej, przy czym Europa jest reprezentowana przez ESO.

„Europejskie Obserwatorium Południowe intensywnie działa także w zakresie popularyzacji astronomii. Udostępnia piękne zdjęcia Kosmosu, a także różne wizualizacje i filmy. Szeroko

propaguje w mediach najciekawsze odkrycia, z których wiele trafia na czołówki gazet i serwisów informacyjnych. Swoje działa informacyjne prowadzi nie tylko w języku angielskim, ale także po polsku.” tłumaczy Krzysztof Czart, koordynator Sieci Popularyzacji Nauki ESO w Polsce.

Warto wspomnieć także o jednym z konkursów realizowanych we współpracy pomiędzy ESO, a Polskim Towarzystwem Astronomicznym. Konkurs dotyczy ESO Astronomy Camp 2014 we Włoszech, który jest obozem astronomicznym dla młodzieży w wieku 16-18 lat. Właśnie zakończył się nabór zgłoszeń. W polskim konkursie wzięło udział 53 uczniów, z których kilkoro będzie miało dzięki stypendiom okazję spotkać się w obserwatorium we włoskich Alpach z rówieśnikami z innych krajów i uczestniczyć w zajęciach prowadzonych przez naukowców z ESO.

Więcej informacji:

Witryna PTA: <http://www.pta.edu.pl>

Witryna Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego: <http://www.nauka.gov.pl/>

Witryna ESO: <http://www.eso.org>

Polska strona ESO: <http://www.eso.org/public/poland>

Filmy z serii ESOCast: <http://www.eso.org/public/videos/archive/category/esocast/>

Galeria zdjęć: <http://www.eso.org/public/poland/images/>

Kontakt dla mediów: info@pta.edu.pl lub telefonicznie 513 733 282

Komunikat PTA: http://www.pta.edu.pl/pliki/pta_2014-10-28_polska_wstepuje_do_eso.pdf

Komunikat MNiSW: <http://www.nauka.gov.pl/aktualnosci-ministerstwo/polacy-w-najwiekszym-observatorium-astronomicznym-swiata.html>

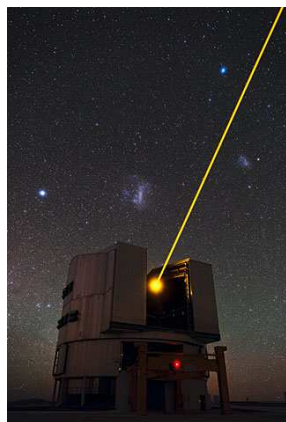
Komunikat ESO: <http://www.eso.org/public/poland/news/eso1433/?lang=pl>

Ilustracje:

Dyrektor Generalny ESO prof. Tim de Zeeuw oraz Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Lena Kolarska-Bobińska podpisują umowę o wstąpieniu Polski do Europejskiego Obserwatorium Południowego (ESO). Fot.: ESO.

Duże zdjęcie: <http://www.eso.org/public/archives/images/screen/eso1433a.jpg>

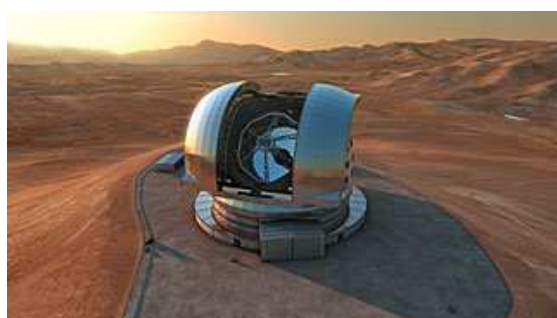
Jeden z teleskopów VLT prowadzi obserwacje. Włączony jest laser służący do tworzenia w atmosferze sztucznej gwiazdy porównania, aby korygować zaburzenia w obrazie gwiazd powodowane przez ziemską atmosferę. VLT pracuje w należącym do ESO Obserwatorium Paranal w Chile. Źródło: ESO/B. Tafreshi (twanight.org).

Duże zdjęcie: <http://www.eso.org/public/archives/images/screen/potw1225a.jpg>

Fragment sieci radioteleskopów ALMA pracujących w zakresie fal milimetrowych i submilimetrowych. To wspólny projekt krajów Europy, Ameryki Północnej i Azji Wschodniej. Europa jest reprezentowana przez ESO. Źródło: ESO/C. Malin.

Duże zdjęcie: <http://www.eso.org/public/archives/images/screen/ann13016a.jpg>

E-ELT – wizualizacja 40-metrowego teleskopu E-ELT, którego budowę ESO właśnie rozpoczyna. Instrument będzie gotowy na początku przyszłej dekady i stanie się „największym okiem świata na niebo”. Źródło: ESO/L. Calçada.

Duże zdjęcie: <http://www.eso.org/public/archives/images/screen/eso1225c.jpg>